

НЕ ЗАБЫВАЙЦЕ ПРА АДКАЗНАСЦЬ

Што такое Дэкрэт № 18 і як ён працуе?

На жаль, здараюцца сітуацыі, калі дзеці не знаходзяцца ў бяспецы. Гэта адбываецца ў тым ліку таму, што іх галоўныя абаронцы — бацькі — не гатовыя або не здольныя несці адказнасць за іх. Як дзяржава абараніла такіх дзяцей? Прэзідэнт прыняў Дэкрэт ад 24 лістапада 2006 года № 18 «Аб дадатковых мерах па дзяржаўнай абароне дзяцей у неўладкаваных сем'ях». Што ён сабой уяўляе?

Па факце гэты дакумент забяспечвае абарону правоў і законных інтарэсаў дзяцей у такіх сем'ях, а таксама павышае адказнасць бацькоў, якія не выконваюць канстытуцыйныя абавязкі па выхаванні сваіх дзяцей.

У дэкрэце падрабязна выкладзена працэдура адабрання дзяцей з неўладкаваных сем'яў. Падмаецца пытанне адказнасці асоб, якія ўхіляюцца ад утрымання сваіх дзяцей, а таксама пытанне працаўладкавання такіх бацькоў.

Акрамя таго, у дакуменце сказана аб рэалізацыі маёмасці і здачи ўнаём жылля для пакрыцця выдаткаў дзяржавы на ўтрыманне дзіцяці.

Разбярэм асноўныя паняцці. Нядобрасумленныя бацькі — гэта людзі, якія вядуць амаральны лад жыцця, з'яўляюцца хранічнымі алкаголікамі ці наркаманами альбо іншым чынам неналежна выконваюць свае абавязкі па выхаванні і ўтрыманні дзяцей, у сувязі з чым апошнія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы.

ВЫРАТАВАЦЬ ДЗЯЦІНСТВА

Адуку і з чаго гэта пайшло — сацыяльнае сіроцтва ў нашым грамадстве, сказаць цяжка. Калі ў 90-х пачынала пісаць на гэтую тэму, то часта сустракала горкае параўнанне: пасля вайны дзіцячыя дамы напайвалі сапраўдныя сіроты — бацькі якіх загінулі, а цяпер гэта дзеці, якіх бацькі кінулі. Тады, у 90-х, у інтэрнатных установах выходзіла 35 тысяч дзяцей, у асноўным гэта былі так званыя сацыяльныя сіроты. Але гэта не значыць, што дзяцей, якія пакутавалі з-за таго, што бацькі пра іх забывалі за пляшкай гарэлкі, было столькі. Нацыянальная сістэма па своечасовым знаходжанні малых, якія аказаліся ў небяспечным жыццёвым становішчы, яшчэ толькі выбудоввалася. Часам неўладкаваных забіралі з сям'і толькі пасля таго, як з кімсьці з іх або з бацькоў здаралася бядка. Напрыклад, у 1993 годзе «Звязда» пісала пра сям'ю, дзе шасцёра дзяцей забралі ад бацькоў пасля таго, як пры нявысветленых абставінах загінула сёмае. Малодшаму з іх было 8 месяцаў, старэйшаму — 14 гадоў. Пакуль дзяцей афармлялі ў інтэрнатныя ўстановы, бацькі прадалі чатырохпакатую кватэру ў цэнтры Мінска, а выручаныя грошы хутка прапілі. Пасля прыняцця Дэкрэта № 18 наўрад ці такі жыццёвы сцэнарый быў бы магчымы. Хутчэй за ўсё, сёмае дзіця засталася б жывым. Не выключана, што бацькі паспрабавалі б вярнуць сваіх сыноў і дачок.

На пачатак мінулага года ў нашай краіне налічвалася 20,8 тысячы дзяцей, што засталіся без апекі бацькоў. Міністэрства адукацыі адзначае, што з прыняццем Дэкрэта № 18 іх колькасць паступова скарачаецца. За апошнія пяць гадоў узровень сацыяльнага сіроцтва знізіўся на 16 працэнтаў.

Сацыяльна небяспечнае становішча — гэта шкоднае ўздзеянне на дзіця вышэйназваных бацькоў.

Хто прымае рашэнне аб тым, што дзіця мае патрэбу ў дзяржаўнай абароне? Пры наяўнасці падстаў гэта робіць камісія па справах непаўналетніх, пасля чаго бацькам паведамляе пракурор.

Далей у камісіі ў паўгадавы тэрмін ёсць два варыянты вырашэння сітуацыі: альбо вярнуць дзіця бацькам — калі праблемы вырашаны (бацька (або маці) працаўладкаваўся, гасіць даўгі, кідае шкодныя звычкі, змяняе стаўленне да сына ці дачкі), альбо пазбавіць іх бацькоўскіх правоў.

Важна, што выдаткі па ўтрыманні дзяцей дзяржавай кампенсуюць самі нядобрасумленныя бацькі. Калі іх заробак не дазваляе кампенсаваць расходы, іх працаўладкоўваюць па паста новае суда. Выключэнне — недзеяздольныя бацькі і тыя, хто не можа выконваць бацькоўскія абавязкі па стане здароўя згодна з зацверджаным пералікам захворванняў.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ.

На жаль, штогод у нашай дзяржаве рэгіструецца новая колькасць дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў. Летась такіх было 2322.

Безумоўна, пільная ўвага дзяржаўных органаў, якія абавязаны своечасова выяўляць непаўналетніх у складанай жыццёвай сітуацыі і папярэджваць сямейныя катастрофы, дапамагае знізіць колькасць няшчасных выпадкаў, звязаных з малымі. Аднак своечасовае выяўленне небяспечнай сітуацыі цяжка стасуецца з памкнённым скараціць колькасць адабраных дзяцей. Таму вельмі складана мераць эфектыўнасць дэкрэта нейкім адным паказчыкам. Як вельмі цяжка прымусіць залежнага чалавека перамагчы сваю залежнасць. Таму, хто разбурае сябе, надзвычай цяжка знайсці сілы выратаваць сваю сям'ю. І ўсё ж такі, дэкрэт працуе. Людзі вяртаюць дзяржаве грошы і вяртаюць дзяцей.

На пачатак гэтага года міжведамасная работа па ліквідацыі сацыяльна небяспечнага становішча праводзілася ў 13 288 сем'ях, дзе выходзіла 24 691 дзіця. Зняты з уліку ў сувязі з нармалізацыяй абстаноўкі 20 595 дзяцей з 10 205 сем'яў.

За мінулы год 2904 дзіцяці атрымалі статус тых, хто мае патрэбу ў дзяржаўнай абароне. 1756 дзяцей вярнулі бацькам, бацькі 1146 дзяцей не зрабілі захадаў па стабілізацыі сітуацыі ў сям'і, адносна іх суд будзе прымаць рашэнне аб пазбаўленні бацькоўскіх правоў.

На пачатак гэтага года ў дачыненні да 18 862 дзяцей бацькі кампенсуюць расходы дзяржаве па іх утрыманні. За 2018 год кампенсавана 63,35 % сродкаў.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

Незвычайная «нармальна» сям'я

— Нейкі час мне здавалася, што наша сям'я звычайная. І сапраўды, такіх сем'яў было шмат. У той час мы з бацькамі жылі з бабуляй. Бацька патроху выпіваў, але працаваў. Маці не піла. Праблемы пачаліся, калі мы пераехалі ў асобную кватэру. Маці таксама стала выпіваць... Мне было гадоў сем, калі я ўбачыла першую бойку паміж бацькамі. Я тады напалохалася, але хутка прызвычалася да новых абставін.

Мне вельмі ўрэзалася ў памяць, як забіралі дзяцей нашых суседзяў. Мы разумелі, што так трэба. Бруд, смецце, тараканы, голад... У тых умовах дзеці не маглі жыць, таму здавалася натуральным, што ў суседзяў іх забралі. У параўнанні з імі мы лічыліся «нармальнымі». Бацькі працавалі і кармілі мяне з сястрой. Так і раслі. У дзевятым класе трэба было вырашаць як жыць далей. Усе аднакласнікі рыхтаваліся да выпускнога: абмяркоўвалі планы на будучыню, а дзяўчынкі з трапятаннем выбіралі сукенкі. І мне хацелася. Але! Калі я прыйшла з гэтым пытаннем да бацькоў, тата мне сказаў: «Які выпускны, якая сукенка! Я ў твае гады працаваў ужо!»

Мне было пятнаццаць, і я была даволі імпульсіўнай дзяўчынкай. Лягнула дзвярыма і пабегла да сяброўкі. Яна аказалася ў такім жа становішчы. Мы былі адзіныя ў класе, хто прыйшоў на выпускны ў падрыхаваных джынсах. Трэба было шукаць работу. Але для падлеткаў гэта не так проста. Усё ж мы знайшлі занятка на рынку. Канешне, маці настаяла, каб я падала дакументы ў ПТВ. Я так і зрабіла.

Стол будучай першакласніцы.

Але вучыцца не пайшла. Я проста не разумела, навошта. Мне вельмі добра плацілі. Кожны дзень. Мне хапала на добрае адзенне, добрыя прадукты, касметыку, яшчэ і заставаліся грошы, каб пагуляць. Ну навошта ісці «мазгі сушыць», калі ўсё добра? Адпрацаваў дзень, атрымаў грошы, набыў сабе сукенку, якая падабаецца. А потым піва — і наперад, на дыскатэку

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

СТРАШНА БЫЦЬ СВАЙМУ

Юная мастачка Ліза.

танчыць. Я стала незалежнай ад бацькоў. З'явілася шмат новых знаёмых і новая кампанія, якія жылі менавіта так. І я хацела жыць так. У хуткім часе мне стала мала піва. Спачатку пачала выпіваць віно, а потым разам з калегамі і гарэлку. Праз некалькі гадоў такога жыцця не адразу, але заўважыла, што мне лягчэй працаваць, калі я пахмялюся. З ранняй невыносна балела галава, здавалася, што паміраю. Кожны гук выклікаў боль і невыноснае раздражненне. А трохі вып'еш — і ўжо адчуваеш сябе добра. Я не задумвалася аб тым, што са мной адбываецца нешта ненармальнае. Усе мае сябры гэтак жа пахмяляліся і жылі далей. Ды што сябры — ўсё мае акружэнне жыло так.

«Не магла глядзець у вочы дачцэ...»

Потым упершыню закахалася сур'эзна. Гэта было падобна на вар'яцтва. Прайшло ўжо шмат га-

«Памятаю першае пасяджэнне камісіі па справах непаўналетніх. Прыходжу — а там шмат людзей. Усе крычаць і саромяць мяне. А мне галава баліць. Паслала я ўсіх ды сышла.»

я мама. Але як толькі прыехала дамоў... Божа, дзе былі мае мазгі? Я любіла і люблю Любу, але магла сысці на некалькі дзён і пакінуць дачку на бацькоў. Зноў пачала выпіваць, гуляць з сябрамі. З бацькам Любы рассталіся, калі дачцэ было тры месяцы. Ды мы і не жылі ніколі разам, толькі начавалі адно ў аднаго. Люба расла добрай дзяўчынкай, спакойнай і разважлівай. Калі малой споўнілася тры гады, я ўладкавалася на работу дворнікам у ЖЭС. Зноў выпівала. І мяне пачалі папярэджваць аб тым, што я магу страціць дзіця... А мне ніяк не ўдавалася гэта асэнсаваць. Не тое, што я не разумела... Проста не магла ўсхвадоміць. Са мной размаўлялі ўхвацелька, загадчыца дзіцячага садка, устатковы... Я памятаю першае пасяджэнне камісіі па справах непаўналетніх. Іду туды і не разумю, чаму яны мяне выклікалі... Прыходжу — а там шмат людзей. Усе крычаць і саромяць мяне. А мне галава баліць. Паслала я ўсіх ды сышла. Я не магу сказаць, дзе і калі першы раз забралі ад мяне Любу. Ёй на той момант споўнілася ўжо чатыры з паловай гады. І гэта быў сапраўдны шок. Мне маці кажа: «Люба ў СПЦ, табе трэба ісці туды», а я не магу зразумець, чаму ў мяне дзіця забралі. Як гэта? Я ж памятаю дзіцячарства! Забіралі ў самых апошніх алкаголікаў, а я ж працую, я ж не алкаголік! І сорам, жудасны сорам. У СПЦ я, канешне, прыйшла, але да Любы ў групу не заходзіла... Я не магла глядзець сваёй дачцэ ў вочы. Са мной працавалі псіхолагі, яны тлумачылі, што дзіця мяне чакае, пытаецца, дзе я. А я не магла, не магла! Калі ўсё ж асмелілася... Мы з ёй доўга размаўлялі. Я вырашыла, што зраблю ўсё, каб забраць сваю малую з прытулку. Закадзіравалася, працавала, збірала ўсе неабходныя дакументы, выконвала ўсе ўмовы спецыялістаў. І, нарэшце, забрала. Мы ўсе чакалі гэтага дня: я, мае бацькі, мая сястра, якая ўжо